

10. Palamar, S., & Lynnyk, O. (2021). Vprovadzhennia mediazasobiv u pochatkovii shkoli na urokakh humanitarnoho tsyklu. *Molodyi vchenyi*. № 8 (96). S. 69–73. [in Ukrainian].
11. Pinchuk, O. (2007). Problema vyznachennia multymedia v osviti: tekhnolohichniy aspekt. *Novi tekhnolohii navchannia*. Kyiv, Vyp. 46. S. 55–58. [in Ukrainian].
12. Slovnyk terminiv i poniat suchasnoi osvity / uklad.: L. M. Mykhailova, O. V. Pahava, O. V. Pronina. Za zah. red. L. M. Mykhailovoi. Sievierodonetsk, 2020. 194 s. [in Ukrainian].
13. Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 tomakh. Tom 10, 1979. S. 106. [in Ukrainian].
14. Cherniakova, O. I., & Savchenko N. S. (2023). Vykorystannia multymediinykh zasobiv navchannia na urokakh v pochatkovykh klasakh. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Seriiia «Pedahohika», Seriiia «Psykholohiia», Seriiia «Medytsyna»*. № 10 (28). S. 494–505. [in Ukrainian].
15. Shkurenko, O. V., Shpitsa, R. I., & Stetsyk, S. P. (2023). *Metodychni osoblyvosti zastosuvannia imersyvykh tekhnolohii pid chas pidhotovky vchytelia pochatkovoii shkoly. Open educational e- environment of modern university*. № 15. С. 139–150. [in Ukrainian].

Авторське право ©2026 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 19.02.2026 р.
Прийнято редакцією 19.03.2026 р.
Опубліковано 6.04.2026 р.

УДК 37.014.3:378.016:82

DOI: 10.31376/2410-0897-2026-1-60-205-210

РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВИТИ

Башманівська Любов Андріївна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання

Житомирський державний університет імені Івана Франка

e-mail: lyubov_andreevna11@ukr.net

ORCID ID: 0000-0003-3528-2864

У статті розглянуто особливості розвитку літературознавчої компетентності майбутніх учителів-словесників в умовах трансформації освіти, визначено основні підходи, що сприяють ефективній підготовці здобувачів вищої освіти до професійної діяльності в сучасному культурному просторі. Наголошено, що розвиток літературознавчої компетентності майбутніх учителів-словесників в умовах освітніх трансформацій постає важливим завданням сучасної вищої школи, що передбачає цілісне поєднання теоретичної підготовки й практичної інтерпретаційної діяльності, дослідницького пошуку й особистісного розвитку здобувача. Визначено літературознавчу компетентність як інтегративну характеристику професійної підготовки майбутнього вчителя української мови і літератури, що поєднує глибокі знання з теорії та історії літератури, інтерпретаційні навички, критичне мислення, а також уміння здійснювати культурний і міждисциплінарний аналіз художнього тексту. Вказано, що, розвиваючи літературознавчу компетентність, необхідно переорієнтувати освітній процес із репродуктивних моделей навчання на діяльнісно-компетентнісні, які можуть активізувати дослідницьку, аналітичну й рефлексивну діяльність здобувачів вищої освіти. Підкреслено особливу роль використання цифрових ресурсів, інтерактивних методів навчання, міждисциплінарної інтеграції, а також залучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідницької роботи. Узагальнено, що літературознавча компетентність майбутніх учителів-словесників в умовах трансформаційних процесів – це стратегічний напрям сучасної вищої освіти, що дає можливість забезпечити підготовку конкурентоспроможного фахівця, здатного до професійної діяльності й саморозвитку.

Ключові слова: літературознавча компетентність, учитель-словесник, трансформація освіти, цифрові ресурси, інтеграція, професійна діяльність.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку освіти відбуваються трансформаційні процеси, спричинені глобалізацією та цифровізацією, спрямовані на компетентнісну парадигму навчання. Особливу актуальність має проблема підготовки майбутніх учителів-словесників, які будуть здатні застосовувати літературознавчі знання в професійній діяльності, критично осмислювати художнє слово, інтерпретувати текст у широкому культурному контексті й ефективно комунікувати в сучасному інформаційному просторі. В епоху трансформації освіти відбуваються зміни в змісті, методах і формах навчання літературознавчих дисциплін, що спонукають переосмислювати підходи до формування літературознавчої компетентності здобувачів вищої освіти. У цих умовах необхідно інтегрувати традиційні наукові основи літературознавства із сучасними освітніми практиками й цифровими технологіями, що забезпечать підготовку конкурентоспроможного фахівця в умовах сучасних викликів.

Розвиток літературознавчої компетентності майбутніх учителів-словесників у період трансформації освіти – ключове завдання сучасної філологічної підготовки, зумовлене освітніми, технологічними й соціокультурними змінами. Переосмислення ролі філолога, оновлення змісту освіти відповідно до

компетентнісної парадигми та цифровізація навчального процесу вимагають інноваційних цілей і методів літературознавчої підготовки здобувачів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Літературознавчу компетентність майбутнього вчителя-словесника досліджували Л. Базиль, Н. Бібік, В. Коваль, Л. Лузан, А. Ситченко, О. Семенов, А. Фасоля, Л. Фурсова, В. Шуляр та інші науковці, які наголошували на важливості її формування в закладах вищої освіти. Ґрунтовним дослідженням літературознавчої компетентності вчителя-словесника є праці Л. Базиль [2], [3], [4], у яких авторка окреслює методологічні засади літературознавчої компетентності майбутніх учителів української мови і літератури, теоретично обґрунтовує її сутність, зміст і структуру, дає характеристику технології поетапного розвитку цієї компетентності під час літературознавчої діяльності. Літературознавчу компетентність майбутніх учителів-словесників дослідниця вважає складною динамічною системою професійно-діяльнісних та індивідуально-особистісних елементів, що забезпечують здатність і готовність до ефективного виконання літературознавчої діяльності як підґрунтя якісної професійної праці, самореалізації, безперервного саморозвитку [2, с. 9]. На думку В. Шуляра, літературознавча компетентність – це здатність вивчати й аналізувати твори художньої літератури в єдності змісту і форми в контексті літературно-мистецького процесу для одержання естетичного задоволення [8, с. 42]. Увага науковців до цієї проблеми підкреслює її актуальність у період змін, що відбуваються в сучасному освітньо-культурному просторі.

Мета статті: теоретично осмислити особливості розвитку літературознавчої компетентності майбутніх учителів-словесників в умовах трансформації освіти, а також визначити основні підходи, що сприяють ефективній підготовці здобувачів вищої освіти до професійної діяльності в сучасному культурному просторі.

Виклад основного матеріалу. В умовах трансформаційних процесів у галузі освіти сьогодні переосмислення потребують проблеми професійної підготовки майбутніх учителів-словесників. На думку Л. Златів, це реформування, стандартизація освіти, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, упровадження нових форм здобування освіти (дистанційної, мережевої, дуальної, змішаного навчання) і виклики сьогодення (пандемія, зовнішня агресія, світова економічна криза, процеси глобалізації та диджиталізації людства) [5, с. 54]. Розвиток літературознавчої компетентності майбутніх учителів української мови і літератури в епоху трансформації освіти – складний і багатовимірний процес, що спонукає до оновлення змісту, методів, форм навчання і переосмислення ролі здобувача вищої освіти як активного суб'єкта пізнання. Компетентнісна модель підготовки формує фахівця, який аналізує літературні тексти й осмислює їх як важливий ресурс сучасної комунікації. За Л. Базиль, розвиток літературознавчої компетентності майбутнього вчителя-словесника – це багатоплановий і довготривалий процес, що реалізується в різних вимірах, зокрема як соціокультурне явище з якісними й кількісними змінами в соціально-професійному житті майбутніх учителів; система безперервної фахової освіти, що реалізується в освітніх установах і соціальних інституціях; набуття необхідних професійно-значущих якостей та опанування теорією і практикою літературознавчої діяльності; форми активності, що є динамічними чинниками становлення особистості майбутнього вчителя літератури тощо [3, с. 47].

Для формування літературознавчої компетентності, вважає В. Шуляр, важливо озброїти здобувачів стратегією розвитку визначення наукового поняття, понятійного мислення, наукового мовлення тощо [9, с. 36]. Для її реалізації автор пропонує тактичну модель, що містить підготовчу стратегію до сприйняття теоретико-літературного явища або поняття (нагромадження певних знань і читацького досвіду в процесі читання, спостереження; визначення літературознавчих явищ «із середини тексту», що допомагають уявити й побачити представлену автором картину, образ тощо), а також діяльнісно-змістову стратегію осмислення теоретико-літературних явищ і понять [9, с. 36].

Для ефективного розвитку літературознавчої компетентності фахову підготовку майбутніх словесників потрібно спрямовувати на їхнє особистісно-професійне зростання та мотивацію бути успішними у своїй сфері діяльності й досягти високого рівня професіоналізму в здійсненні літературознавчої діяльності.

Важливим чинником розвитку літературознавчої компетентності виступає міждисциплінарна інтеграція. Краще осмислити художній текст як складний культурний феномен майбутнім учителям допомагає залучення знань із філософії, історії, соціології, культурології, медіазнавства тощо. В епоху трансформації освіти літературознавство частіше взаємодіє з медіакомунікацією, що дає змогу розширити аналітичний інструментарій словесника й формує здатність працювати з різними форматами дискурсу. На думку Л. Базиль, літературознавча компетентність як інтегроване утворення «розвивається в індивідуально-особистісному й професійно-діяльнісному планах, забезпечує раціональне й творче використання літературознавчих знань, умінь, навичок розуміння, усвідомлення, кодування й декодування сенсів змісту твору та аналізу літературно-художніх явищ» [4].

В. Коваль вважає, що інтегрувальний центр навчальних знань у структурі літературознавчої підготовки – це спільне понятійне ядро, до якого входять такі ключові поняття, як художнє слово, художній

твір, текст, зображально-виражальні засоби, мистецтво, культура тощо [6, с. 192]. Ефективність вивчення літературознавчих курсів, переконана авторка, залежить від інтеграції навчальних матеріалів літературних дисциплін з науковими дослідженнями літературознавства, лінгвістики, психології, педагогіки, методики навчання літератури, а також історії, філософії та культурології. Ефективно поєднуючи здобутки означених дисциплін з вивченням літературних курсів, формуються сприятливі умови для розвитку літературознавчої компетенції майбутніх учителів-словесників. Це спонукатиме до розроблення інтегрованих навчальних предметів, що поглиблюють літературознавчі знання та удосконалюють уміння здійснювати науковий аналіз художнього тексту [6, с. 192].

На особливу увагу заслуговує розвиток інтерпретаційної культури здобувачів, що передбачає вміння усвідомлювати багатозначність художнього тексту, порівнювати різні наукові підходи, аргументовано відстоювати свою думку. У зв'язку з цим, літературознавча компетентність тісно пов'язана з культурою академічного письма, мовленнєвою та стилістичною грамотністю, що особливо актуально для майбутніх учителів-словесників.

Трансформація освіти потребує змін у підходах до навчання літературознавчих дисциплін і формування літературознавчої компетентності. На зміну традиційній моделі приходять діяльнісно-орієнтоване навчання, що активізує аналітичні, інтерпретаційні й дослідницькі здібності здобувачів вищої освіти. Важливе значення сьогодні мають проблемно-пошукові завдання, інтерактивні методи навчання, проектна діяльність, робота з першоджерелами, що сприяє формуванню цілісного бачення літературного процесу.

У контексті сказаного важливе значення має особистісно орієнтований підхід, що враховує індивідуальні освітні потреби, читацький досвід та інтелектуальні запити здобувачів. Розвиток літературознавчої компетентності відбувається ефективніше за умови створення освітнього середовища, у якому майбутні вчителі-словесники мають можливість самостійно пропонувати власні інтерпретаційні моделі й обирати траєкторії аналізу тексту. Це стимулюватиме відповідальність за своє навчання, розвиток рефлексивності й здатності до самоосвіти, що є необхідною ознакою сучасного словесника.

На думку низки авторів (М. Носко, Д. Дорошенко, Ю. Носко), розвиток освіти вимагає від учителя неперервного здобуття нових знань, умінь і навичок, підвищення компетентності й використання нових технологій. З огляду на це важливо впроваджувати в освітній процес особистісно орієнтований підхід як наскрізний, системний і глибинний інструмент організації освітнього середовища [7]. Дослідники вважають, що в навчанні здобувачів у закладах вищої освіти цей підхід визначається цілісністю процесу становлення індивідуальності, розвитком фізичних, розумових здібностей і моральних якостей [7].

Важливим аспектом розвитку літературознавчої компетентності майбутнього вчителя-словесника в умовах трансформації освіти є використання цифрових технологій під час літературознавчої підготовки. Освітні платформи й мультимедійні ресурси, електронні бібліотеки й онлайн-архіви актуалізують навички роботи з інформацією, надають можливість доступу до джерельної бази. Цифрове середовище вимагає від здобувачів умінь відрізнити наукові інтерпретації від маніпулятивних прочитань, що посилює значення методологічної культури та академічної доброчесності. Важливим у цьому контексті є інформаційна грамотність здобувачів, елементом якої, на думку Л. Башманівської, є вміння протистояти дезінформації, маніпуляціям і стереотипам, які транслиуються різними медіа [1, с. 161].

На необхідності формувати літературознавчу компетенцію майбутніх учителів-філологів наголошує В. Коваль. Авторка вважає її цілісним багаторівневим комплексом властивостей особистості, що забезпечують ефективно й творче застосування літературознавчих знань для вирішення професійних завдань. Володіючи нею, учитель-словесник обирає стратегію аналізу художнього твору, якою зможе зацікавити учнів, спонукати до активної діяльності або створити власний метод усвідомлення відповідного тексту тощо [6, с. 192]. Основною метою літературознавчої компетенції авторка вважає формування в здобувачів уявлень про цілісність літературного процесу, літературного розвитку й мистецького простору, що відображено засобами художнього слова [6, с. 192].

Цікавою вважаємо думку Л. Базиль, яка визначає структуру літературознавчої компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури, куди входять «комплекс знань, умінь, індивідуальних якостей (мотивів, намірів, установок, орієнтирів, переконань), досвіду літературознавчої діяльності, що системно репрезентують внутрішні зв'язки об'єкта, котрі забезпечують його цілісність, збереження основних характеристик, незважаючи на постійні зовнішні й внутрішні впливи» [4]. Авторка окреслює загальний зміст літературознавчої компетентності в межах ціннісно-орієнтаційного, когнітивно-змістового й діяльнісно-практичного компонентів, що набувають подальшого розвитку під час набуття знань, умінь і навичок, які необхідні для адекватного сприймання, розуміння, усвідомлення та інтерпретації як окремих художньо-мистецьких явищ літературного процесу, так і літературно-художнього простору [4].

Для розвитку літературознавчої компетентності важливу роль відіграє дослідницька діяльність. Участь майбутніх учителів-словесників у конференціях, наукових гуртках, підготовка курсових і кваліфікаційних (дипломних) робіт сприяє формуванню здатності до самостійного наукового пошуку, поглиблює аналітичні вміння та розвиває навички академічного письма. В умовах трансформації освіти літературознавство постає як наука, відкрита до нових методологічних підходів та інтерпретацій.

Особливо актуальним стає також національно-культурний компонент літературознавчої компетентності, що має на меті глибоке осмислення української літератури в контексті світового літературного процесу. Він сприяє відкритості до інтеркультурного діалогу й формуванню цілісної картини літературного розвитку, дає можливість здобувачам в епоху трансформації освіти осмислювати художній текст як фактор національної ідентичності та культурної саморефлексії.

Важливий показник розвитку літературознавчої компетентності – здатність учителя-словесника транслювати знання в професійній діяльності, тобто вміння адаптувати складні літературознавчі концепції до вікових і когнітивних можливостей учнів, розвивати інтерес до художнього слова й читачку культуру, а також уміння інтерпретувати літературні тексти в публічному просторі, працювати з наративами, що формують суспільну думку.

Для розвитку літературознавчої компетентності, зокрема на заняттях з методики навчання української літератури, під час розгляду, наприклад, теми «Вивчення літературознавчого матеріалу» доцільно формувати аналітичні вміння здобувачів на основі роботи з художнім текстом. З цією метою можемо запропонувати майбутнім учителям-словесникам здійснити багаторівневий аналіз певного художнього твору з визначенням теми, проблематики, жанру, стилю, образної системи тощо з обговоренням елементів аналізу, які доцільно винести на урок у закладі загальної середньої освіти. Так будемо формувати здатність адаптувати літературознавчі знання до педагогічної практики.

Можемо запропонувати інтерпретаційні завдання з опорою на різні наукові підходи. Наприклад, інтерпретувати певний текст з позицій структуралізму, герменевтики, культурологічного підходу, що допоможе розвинути вміння аргументувати пропоновану інтерпретацію; написати аналітичне есе з використанням літературознавчих термінів і наукових джерел з метою розвитку критичного мислення та рефлексії.

Цікавими для розвитку літературознавчої компетентності буде проектна діяльність, компаративний аналіз творів української та зарубіжної літератур, завдяки чому розвивається літературознавча ерудиція і здатність до типологічного аналізу; аналіз сучасних літературних творів з урахуванням жанрових трансформацій і медіаконтексту, що допоможе орієнтуватися в сучасному літературному процесі й інтегрувати його в освітній простір. Доречним є використання цифрових платформ, аналіз електронних версій тексту з коментарями й гіперпосиланнями. Такі завдання допоможуть поєднати розвиток літературознавчої та цифрової компетентностей.

На практичних заняттях з методики навчання літератури здобувачі можуть розробляти фрагменти уроків з аналізом художніх текстів, що буде сприяти вмінню застосовувати фахові знання в шкільній практиці; проводити дискусії, обговорювати проблемні питання тощо.

З огляду на вищезазначене узагальнимо, що літературознавча компетентність майбутніх учителів-словесників – це інтегративна якість людини, яка поєднує теоретичні знання з літератури, уміння інтерпретувати художні тексти в міждисциплінарному, культурному й історичному контекстах, а також здатність критично мислити й аргументовано оцінювати літературні явища. У нинішніх умовах трансформації освіти ця компетентність поєднує вміння працювати з різними текстами, зокрема медійними й цифровими, адаптувати літературознавчий аналіз до потреб освітньої та комунікативної діяльності. Розвиток літературознавчої компетентності здобувачів у період трансформації освіти – це динамічний процес, у якому поєднано традиції літературознавчої науки з інноваційними освітніми практиками. Ефективна реалізація цього процесу передбачає підготовку майбутніх учителів-словесників, які будуть здатні до глибокого осмислення художнього слова, критичного аналізу літературних явищ, а також братимуть активну участь у сучасному культурному й освітньому просторі.

Розвиток літературознавчої компетентності майбутнього вчителя-словесника в умовах освітніх трансформацій постає як стратегічне завдання сучасної вищої школи, що передбачає цілісне поєднання теоретичної підготовки та практичної інтерпретаційної діяльності, дослідницького пошуку та особистісного розвитку здобувача. Лише за таких умов можна підготувати компетентного, свідомого й готового до професійних викликів сучасності фахівця.

Висновки та перспективи досліджень. Розвиток літературознавчої компетентності майбутніх учителів-словесників в умовах трансформації освіти – це складний багаторівневий процес, що проходить під час цифровізації, зміни освітніх парадигм і зростання ролі гуманітарного знання в сучасному соціумі. Літературознавча компетентність постає інтегративною характеристикою фахової підготовки майбутнього

вчителя-словесника й поєднує глибокі знання з теорії та історії літератури, інтерпретаційні навички, критичне мислення, а також уміння здійснювати культурний і міждисциплінарний аналіз художнього тексту. Розвиваючи літературознавчу компетентність, необхідно переорієнтувати освітній процес із репродуктивних моделей навчання на діяльнісно-компетентні, що можуть активізувати дослідницьку, аналітичну й рефлексивну діяльність здобувачів вищої освіти. На особливу роль у цьому процесі заслуговують використання цифрових ресурсів, інтерактивні методи навчання, міждисциплінарна інтеграція, а також залучення здобувачів до науково-дослідницької роботи. Розвиток літературознавчої компетентності майбутніх учителів-словесників вважаємо стратегічним напрямом сучасної вищої освіти, що дає можливість забезпечити підготовку конкурентоспроможного фахівця, здатного до професійної діяльності й саморозвитку в умовах трансформації освіти. Перспективи досліджень убачаємо у вивченні ролі формальної, неформальної та інформальної освіти в удосконаленні літературознавчої компетентності вчителя української мови та літератури.

Список використаної літератури

1. Башманівська Л. А. Інформаційна грамотність у методиці навчання літератури: медіаосвітній аспект підготовки майбутніх учителів-словесників. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія: Педагогічні науки*. 2025. № 122. С. 153–167. DOI: 10.35433/pedagogy.3(122).2025.11.
2. Базиль Л. Розвиток літературознавчої компетентності майбутніх учителів української мови і літератури : монографія. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. 574 с.
3. Базиль Л. О. Розвиток літературознавчої компетентності майбутніх учителів-філологів: концептуально-теоретичні аспекти. *ScienceRise. Pedagogical Education*. 2015. № 9(5). С. 40–47.
4. Базиль Л. Структура літературознавчої компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури. *Педагогічні науки*. 2015. Вип. 28. С. 49–57. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/13959/1/L_Bazyl_VGNPUiOD_28_IPPO.pdf (дата звернення: 26.02.2026).
5. Златів Л. Трансформація лінгвометодичної підготовки майбутнього вчителя-словесника в умовах викликів сьогодення. *Нова педагогічна думка*. 2020. № 4 (104). С. 54–49.
6. Коваль В. О. Підготовка майбутніх учителів української мови та літератури до професійної діяльності на засадах компетентнісного підходу в закладах вищої освіти : монографія. Умань : Візаві, 2021. 449 с.
7. Носко М., Дорошенко Д., Носко Ю. Особистісно-орієнтований підхід у фізичному вихованні майбутніх вчителів. 2025. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/875/923> (дата звернення: 28.02.2026).
8. Шуляр В. Модель літературної компетентності учнів-читачів Нової української школи : навч.-методич. посіб. Миколаїв : ОППО, 2022. 192 с.
9. Шуляр В. І. Стратегії літературної освіти школярів у системі профільного навчання : монографія. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 348 с.

DEVELOPMENT OF LITERARY STUDIES COMPETENCE OF A FUTURE LANGUAGE AND LITERATURE TEACHER IN THE CONTEXT OF EDUCATIONAL TRANSFORMATION

Bashmanivska Liubov

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD in Pedagogy), Associate Professor,
Department of Ukrainian and Foreign Literatures and their Teaching Methods
Zhytomyr Ivan Franko State University

Introduction. At the current stage of educational development, significant transformational processes driven by globalization and digitalization are reshaping the educational landscape and orienting it toward a competency-based paradigm. In this context, the issue of preparing future teachers of language and literature acquires particular relevance. Such teachers must be capable of effectively applying literary studies knowledge in their professional practice, critically analyzing literary texts, interpreting them within a broad cultural framework, and engaging in effective communication within the contemporary information environment.

Purpose. The purpose of this study is to provide a theoretical substantiation of the specific features of the development of literary studies competence in future teachers of language and literature under conditions of educational transformation, as well as to determine the principal methodological approaches that ensure the effective preparation of higher education students for professional activity in the modern cultural space.

Methods. The research methodology comprises an analysis of scholarly and methodological sources addressing the formation of literary studies competence in future teachers of language and literature; systematic observation; generalization of the author's pedagogical experience; and interpretation of the obtained research results.

Results. It emphasizes that the development of literary studies competence of future language and literature teachers in the context of educational transformations constitutes an important task of modern higher education, which involves an integrated combination of theoretical training and practical interpretative activity, research inquiry, and the personal development of the student. Literary studies competence is defined as an integrative characteristic of the professional training of a future teacher of Ukrainian language and literature, encompassing in-

depth knowledge of literary theory and history, interpretative skills, critical thinking, as well as the ability to conduct cultural and interdisciplinary analysis of literary texts. The article notes that, in order to develop literary studies competence, it is necessary to reorient the educational process from reproductive models of learning toward activity-based and competence-oriented approaches that stimulate research, analytical, and reflective activities of higher education students. Special emphasis is placed on the role of digital resources, interactive teaching methods, interdisciplinary integration, and the involvement of students in research activities.

Originality. *The article examines the features of developing literary studies competence in future language and literature teachers under conditions of educational transformation and identifies key approaches that contribute to the effective preparation of higher education students for professional activity in the contemporary cultural space.*

Conclusion. *The study concludes that literary studies competence of future language and literature teachers in the context of transformational processes is a strategic direction of modern higher education, enabling the training of competitive specialists capable of effective professional activity and continuous self-development. It identifies prospects for further research in investigating the role of formal, non-formal, and informal education in enhancing the literary studies competence of teachers of Ukrainian language and literature.*

Keywords: *literary studies competence, language and literature teacher, educational transformation, digital resources, integration, professional activity.*

References

1. Bashmanivska L. (2025). Informatsiina hramotnist u metodytsi navchannia literatury: mediaosvitnii aspekt pidhotovky maibutnikh uchyteliv-slovesnykiv [Information Literacy in the Methodology of Teaching Literature: The Media Education Dimension in the Preparation of Future Teachers of Language and Literature]. *Visnyk Zhytomirskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Pedahohichni nauky.* № 122. S. 153–167. DOI: 10.35433/pedagogy.3(122).2025.11 [in Ukrainian].
2. Bazyl L. (2015). Rozvytok literaturoznavchoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy i literatury [The Development of Literary Studies Competence in Future Teachers of Ukrainian Language and Literature] : [monohrafiia]. K.: Vyd-vo NPU im. M. P. Drahomanova. 574 s. [in Ukrainian].
3. Bazyl L. (2015). Rozvytok literaturoznavchoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv-filolohiv: kontseptualno-teoretychni aspekty [The Development of Literary Studies Competence in Future Philology Teachers: Conceptual and Theoretical Aspects]. *ScienceRise. Pedagogical Education.* № 9(5). S. 40–47. [in Ukrainian].
4. Bazyl L. (2015). Struktura literaturoznavchoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia ukrainskoi movy i literatury [The Structure of Literary Studies Competence of the Future Teacher of Ukrainian Language and Literature]. *Pedahohichni nauky.* Vyp. 28. S. 49–57. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/13959/1/L_Bazyl_VGNPUiOD_28_IPPO.pdf (accessed: February 26, 2026). [in Ukrainian].
5. Zlativ L. (2020). Transformatsiia linhvometodychnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia-slovesnyka v umovakh vykykiv sohodennia [Transformation of Linguistic and Methodological Training of Future Language and Literature Teachers in the Context of Contemporary Challenges]. *Nova pedahohichna dumka.* № 4 (104). S. 54–49. [in Ukrainian].
6. Koval V. (2021). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy ta literatury do profesiinoi diialnosti na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu v zakladakh vyshchoi osvity [Preparation of Future Teachers of Ukrainian Language and Literature for Professional Activity Based on a Competency-Based Approach in Higher Education Institutions] : monohrafiia. Uman : Vizavi. 449 s. [in Ukrainian].
7. Nosko M., & Doroshenko D., & Nosko Yu. (2025). Osobystisno-orientovanyi pidkhid u fizychnomu vykhovanni maibutnikh vchyteliv [The Person-Centered Approach in the Physical Education of Future Teachers]. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/875/923> (accessed: February 26, 2026). [in Ukrainian].
8. Shuliar V. (2022). Model literaturnoi kompetentnosti uchniv-chytachiv Novoi ukrainskoi shkoly [The Model of Literary Competence of Student-Readers in the New Ukrainian School] : navch.-metodych. posib. Mykolaiv : OIPPO. 192 s. [in Ukrainian].
9. Shuliar V. (2010). Stratehii literaturnoi osvity shkoliariv u systemi profilnoho navchannia [Strategies of Literary Education for Pupils in the System of Specialized (Profiled) Learning] : [monohrafiia]. Mykolaiv : Vyd-vo ChDU im. Petra Mohyly. 348 s. [in Ukrainian].

Авторське право ©2026 автори, всі права захищено. Автори погоджуються, що ця стаття залишається у відкритому доступі на умовах Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Отримано редакцією 24.02.2026 р.
Прийнято редакцією 24.03.2026 р.
Опубліковано 6.04.2026 р.